

УДК 336.645.1

Майорова Тетяна Володимирівна,

д-р екон. наук, проф.,
завідувач кафедри інвестиційної діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
(03680, Україна, Київ, проспект Перемоги, 54/1)
E-mail: mayorova_kneu@ukr.net

Шуплат Олена Михайлівна,

канд. екон. наук, старший викладач
кафедри інвестиційної діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
(03680, Україна, Київ, проспект Перемоги, 54/1)
E-mail: ldovbenko@ukr.net

БАНКІВСЬКЕ ПРОЕКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ: ГЛОБАЛЬНИЙ РИНОК І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Анотація.

Мета дослідження. У статті удосконалено сутність банківського проектного фінансування, досліджено глобальні тенденції і зарубіжний досвід, запропоновано шляхи його розвитку в Україні.

Методологія. У роботі застосовано сукупність методів наукового пізнання, серед яких методи наукової абстракції та логіко-діалектичний у дослідженні змісту та особливостей банківського проектного фінансування; функціональний – для дослідження ролі банків у проектному фінансуванні; статистичний і графічний – для аналізу, порівняння і наочного відображення статистичних даних з метою дослідження сучасних тенденцій глобального та національного ринків банківського проектного фінансування.

Отримані результати. Розкрито зміст та етапи організації процесу проектного фінансування в банку. Проаналізовано ринок глобального проектного фінансування та визначено місце банків на ньому. Досліджено проблеми використання в банківській практиці інструментів проектного фінансування – інвестиційного кредитування. Запропоновано шляхи розвитку банківського проектного фінансування в Україні.

Цінність дослідження. Визначені основні шляхи підвищення ефективності діяльності банків на ринку проектного фінансування в Україні. Обґрунтовано доцільність удосконалення нормативно-правових актів з розвитку проектного фінансування в частині створення спеціалізованих проектних компаній. Узагальнено зарубіжний досвід створення та функціонування Державного банку розвитку (на прикладі Казахстану) з метою його ефективного застосування в Україні.

Ключові слова: проектне фінансування, банківське проектне фінансування, інвестиційний проект, інвестиційний кредит, банки розвитку.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах глобалізації та євроінтеграції національної економіки інноваційною формою фінан-

сування розвитку різних сфер бізнесу є банківське проектне фінансування. Це один із найефективніших і днаїєвіших фінансових інструментів стимулювання економічного зростання країн, що розвиваються, через освоєння капіталовкладень на реалізацію великомасштабних проектів. За умов низького інвестиційного потенціалу держави, недостатнього рівня розвитку фінансового ринку, обмежених власних можливостей підприємств, роль банківського проектного фінансування в модернізації економік країн, що розвиваються посилюється.

Однак попри широке застосування схем проектного фінансування у світі, вітчизняні банки не охоче використовують його у себе на практиці. Висока вартість залучених ресурсів за недостатнього обсягу внутрішніх заощаджень для кредитування модернізації вітчизняної економіки; значна частка проблемних кредитів і великі відрахування до резервів; дисбаланси у структурі банківських активів і пасивів, недосконалий ризик-менеджмент; вузьке коло надійних і кредитоспроможних позичальників та інші фактори сильно ускладнюють розвиток банківського проектного фінансування в Україні.

Саме тому виникає необхідність у визначенні напрямів і дієвих інструментів активізації діяльності банків у структурній модернізації економіки через дієві схеми проектного фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова та прикладна проблематика банківського проектного фінансування постійно знаходиться в полі зору вітчизняних учених, серед яких: Г. Бардиш, О. Вовчак, В. Жуков, Т. Куриленко, Б. Луців, О. Ляхова, С. Науменкова, Б. Пішик. У своїх доробках фахівці намагаються розкрити сутність та охарактеризувати основні риси проектного фінансування, визначити роль банків у його організації, розкрити специфіку оцінки об'єктів проектного фінансування, з'ясувати ключові ризики його здійснення тощо.

Багатоаспектні питання проектного фінансування висвітлені і у працях таких зарубіжних учених, як: А. Барінов [1], В. Бочаров [2], Б. Есті [3], Е. Йескомб [4], С. Лебедев [5], В. Катасонов, Д. Морозов [6]. Результатами наукових досліджень зарубіжних учених і практиків є розробка новітніх інструментів і механізмів банківського проектного фінансування та питань, пов'язаних із впровадженням їх у практику. Внесок згадуваних вчених полягає також у дослідженні проектного фінансування на глобальному та регіональному рівнях, ролі міжнародних фінансово-кредитних ін-

ституцій (МБРР, МФК, ЄБРР та ін.) у проектному фінансуванні країн, що розвиваються. Разом із тим, проблема підвищення ролі банківського сектору в структурній модернізації економіки, особливо в умовах соціально-економічної та політичної нестабільності є надзвичайно актуальною і потребує додаткового дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В силу об'єктивних та суб'єктивних причин Україна відстає від більшості розвинених країн майже за усіма макроекономічними показниками, бо залишається на периферії інвестиційних потоків. Недостатній рівень залучення інвестиційних ресурсів в економіку країни ускладнився впливом військових подій на Сході України країни, а також політичної та економічної криз, унаслідок чого суттєво погіршився фінансовий стан підприємств, різко зменшилася їх прибутковість і кредитоспроможність, знизився інвестиційний потенціал державного та місцевих бюджетів, відбулося скорочення позикових ресурсів, а також спостерігається високий ступінь невизначеності щодо глибини та тривалості кризових явищ, що і стало основною причиною пролонгованого згортання фінансування інвестиційної діяльності.

Парадигмальні зрушення, які відбуваються у теорії грошей, фінансів і кредиту загострюють необхідність нового наукового пошуку, спрямованого на удосконалені сутності фінансово-кредитних дефініцій та обґрунтування їх ролі в інвестиційному процесі. Насамперед, недостатньо досліджено наукові проблеми впливу фінансово-банківської системи на формування інвестиційного потенціалу підприємств, у тому числі роль банків у трансформації фінансових ресурсів в інвестиції та важелі впливу державних банківських інституцій у фінансово-кредитному забезпеченні інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

З огляду на це, гостро постала потреба у дослідженні ролі банків у фінансуванні інвестиційних проектів та обґрунтування рекомендацій щодо посилення синергії взаємодії фінансової та інвестиційної сфер задля подолання негативних тенденцій і кризових явищ у реальному секторі економіки країни.

Формулювання мети і завдання дослідження. Метою статті є удосконалення сутності банківського проектного фінансування, дослідження глобальних тенденцій і зарубіжного досвіду, обґрунтування шляхів його розвитку в Україні. Завдання полягають у визначенні проблем використання в банківській практиці інструментів проектного фінансування, аналізу ринку глобального про-

ектного фінансування та вивчення зарубіжного досвіду банківського проектного фінансування задля його ефективного застосування в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Банківське проектне фінансування вважається одним із найефективніших інструментів фінансування реального сектору економіки. Будучи посередниками в акумулюванні та перерозподілі тимчасово вільних коштів і безпосередньо приймаючи участь у фінансовому забезпеченні капітальних вкладень, банки сприяють відтворювальним і структурним процесам в економіці будь-якої країни.

Особливістю участі банків у проектному фінансуванні є те, що вони стають не тільки позикодавцями, а й безпосередніми учасниками такого проекту, здобуваючи пакет акцій позичальника або вводячи в раду директорів свого представника для безпосереднього контролю за цільовим використанням коштів, що є додатковою гарантією повернення кредиту. У цьому випадку банк одержує незаперечну інформаційну перевагу, оскільки жодне суттєве управлінське рішення не буде прийняте без його відома.

Водночас, поряд із мобілізацією внутрішніх ресурсів для фінансування проектів, банки мають можливість прямого виходу на світовий фінансовий ринок із метою залучення іноземного капіталу для реалізації великомасштабних інфраструктурних проектів. Банки можуть також виконувати функції одного із фінансових агентів уряду, з тим щоб забезпечити ефективне та надійне розміщення іноземних інвестицій у розвиток національної економіки.

Якщо банк активно долучається до проектного фінансування це дозволяє йому синхронізувати свої економічні інтереси з позичальниками, оскільки саме з його допомогою можливо забезпечити оптимальне співвідношення між акціонерним і кредитним фінансуванням проекту.

У цілому роль банків у проектному фінансуванні представлена на рис. 1.

Зміст банківського проектного фінансування пов'язаний із наданням цільового фінансування (переважно кредитів) на реалізацію інвестиційних проектів, що дозволяє використовувати різні поєднання стандартних банківських інструментів і послуг.

Рис. 1. Роль банків у проектному фінансуванні

Банки, що займаються організацією проектного фінансування, виділяють шість основних етапів циклу інвестування: пошук об'єктів вкладень; оцінка рентабельності і ризику проекту; створення схеми фінансування (кредитування) проекту; укладання угод з учасниками проектного фінансування; виконання виробничої, комерційної та фінансової програми до повного погашення кредитів; оцінка фінансових результатів проекту та їх зіставлення з запланованими показниками. Для цього в банках створюється спеціальний відділ з проектного фінансування, у компетенції якого входять оцінка технічного і економічного забезпечення реалізованого проекту, а також обґрунтування різних способів його реалізації.

Традиційний портфель кредитних продуктів, що надаються клієнту в рамках проектного фінансування, включає: інвестиційний кредит (кредитна лінія); синдиковане кредитування; міжбанківське пов'язане фінансування імпортерів поставок обладнання або послуг за участю експортних кредитних (страхових) агентств країн-постачальників; фінансовий лізинг; торгове фінансування; документарні операції; різні комбінації стандартних кредитних продуктів.

Схеми проектного фінансування часто застосовуються також під час спорудження або відновлення великих промислових об'єктів (наприклад нафто- чи газовидобутку), рекультивації значних ділянок під кар'єрами та териконами. Вибір видів проект-

ного фінансування залежать від галузевої специфіки об'єкту фінансування, його вартості та місця розташування, фінансових можливостей замовника проекту тощо.

На розвиток банківського проектного фінансування в Україні безпосередній вплив мають глобальні тенденції ринку проектного фінансування. За даними аналітичного дослідження *Thomson Reuters* глобальний ринок проектного фінансування переживає не найкращі часи. Так, у 2016 році обсяг проектного фінансування склав 230,9 млрд дол. США, що на 16,8 % менше ніж у 2015 році (табл. 1).

Таблиця 1

Показники глобального ринку проектного фінансування на 1 січня 2017р.

Регіон	Обсяги фінансування, млн дол. США		% Зміна	
	2015	2016		
Глобальний ринок у цілому	277,475.9	230,930.9	-16.8	▼
Америка	91,819.4	55,901.8	-39.1	▼
Центральна Америка	8,293.4	4,713.3	-43.2	▼
Південна Америка	17,049.6	12,207.6	-28.4	▼
Північна Америка	64,370.9	38,715.8	-39.9	▼
Карибські острови	2,105.5	265.0	-87.4	▼
Євразія	109,418.6	123,312.5	12.7	▲
Африка / Близький Схід / Центральна Азія	32,739.7	36,429.7	11.3	▲
Африка на південь від Сахари	10,473.4	5,419.1	-48.3	▼
Близький Схід	17,904.3	27,170.1	51.8	▲
Центральна Азія	3,559.0	3,500.0	-1.7	▼
Північна Африка	803.0	340.5	-57.6	▼
Європа	76,679.0	86,882.8	13.3	▲
Східна Європа	13,493.1	24,309.3	80.2	▲
Західна Європа	63,185.9	62,573.5	-1.0	▼
Азіатсько-Тихоокеанський регіон і Японія	76,237.9	51,716.6	-32.2	▼
Австралія	27,280.7	20,635.6	-24.4	▼
Південно-Східна Азія	7,561.7	11,619.7	53.7	▲
Північна Азія	21,719.0	1,686.0	-92.2	▼
Південна Азія	16,464.2	8,583.8	-47.9	▼
Японія	3,212.3	9,191.5	186.1	▲

Складено за джерелом [7]

Найбільше зниження спостерігаємо на американському континенті (39,1%), зокрема, на 87,4% – на Карибських островах, 43,2% у Центральній Америці та 39,9% у Північній Америці. Суттєве зниження спостерігаємо також і на Африканському континенті – до 57,6% у Північній Африці та до 48,3% у країнах Африки на південь від Сахари. У Азіатсько-Тихоокеанському регіоні найбільше скорочення у країнах Північної (92,2%) та Південної (47,9%) Азії. Натомість, у 2016 році відбулося значне зростання обсягів проектного фінансування у Японії – з 3212 млн дол. США до 9191 млн дол. США, або на 186,1%. Активізувалося проектне фінансування і в країнах Східної Європи на 80,1% і Близького Сходу на 51,8%.

Щодо галузевої структури глобального ринку проектного фінансування в 2016 році, то лівову частку займають енергетичні проекти – 48%, далі йдуть нафтогазові (61%) та транспортні (16,5%) проекти (табл. 2).

Таблиця 2

**Галузева структура глобального ринку проектного фінансування
у 2015-2016 рр.**

Сектори	2015			2016		
	Обсяг фінансування, млрд дол. США	Частка, %	Кількість угод	Обсяг фінансування, млрд дол. США	Частка, %	Кількість угод
Енергетика	106,75	38.5	501	110,87	48.0	471
Нафта & Газ	56,13	20.2	71	44,31	19.2	61
Транспорт	62,83	22.6	109	38,16	16.5	121
Нафтохімічна промисловість	13,37	4.8	10	14,49	6.3	10
Нерухомість	10,41	3.8	45	7,68	3.3	60
Промисловість	12,09	4.4	16	6,14	2.7	9
Корисні копалини	8,74	3.2	20	4,06	1.8	9
Вода і водовідведення	6,05	2.2	18	3,37	1.5	12
Телекомунікації	0,79	0.3	4	0,99	0.4	7
Відходи & Переробка	0,31	0.1	5	0,85	0.4	5
Всього сфери фінансування	277,48	100.0	799	230,93	100.0	765

Складено за джерелом [7]

За кількістю угод у 2016 році у порівнянні з 2015 роком активізувався транспортний сектор з 109 до 121 угоди та девелоперські проекти, які зросли з 45 до 60 угод. За іншими секторами спостерігаємо зниження кількості проектів.

Якщо аналізувати перелік фінансових уповноважених організаторів глобальних угод з проектного фінансування, поданих у табл. 3, то можемо виявити, що більшість із них це банківські установи.

Таблиця 3.

**Фінансові уповноважені організатори глобальних угод
з проектного фінансування в 2016 р.**

Уповноважені організатори	Ранг	Вартість угод, млн дол. США
Mitsubishi UFJ Financial Group	1	14,215.6
China Development Bank	2	13,202.6
Sumitomo Mitsui Finl Grp Inc	3	11,004.2
Mizuho Financial Group	4	7,676.4
Credit Agricole CIB	5	7,389.7
Societe Generale	6	5,966.8
BNP Paribas SA	7	5,808.0
ING	8	5,590.8
State Bank of India	9	5,277.5
Natixis	10	4,388.8
Santander	11	4,119.7
Commonwealth Bank of Australia	12	3,805.3
HSBC Holdings PLC	13	3,745.2
Nord/LB	14	3,359.2
Sberbank CIB	15	2,997.8
National Australia Bank	16	2,814.4
Banca IMI (Intesa Sanpaolo)	17	2,750.7
Gazprombank	18	2,412.4
UniCredit	19	2,354.5
Citi	20	2,353.9
Industrial & Comm Bank China	21	2,321.4
Scotiabank	22	2,282.6
KfW IPEX-Bank GmbH	23	2,252.0
Bank of America Merrill Lynch	24	2,130.0
National Bank of Kuwait SAK	25	2,097.4
Всього фінансування		230,930.9

Складено самостійно за джерелом: [7]

Це пов'язане із тим, що роль банків у проектному фінансуванні в останнє десятиліття суттєво змінилася. Якщо раніше банки переважно обмежувались кредитною функцією, то в даний час вони є важливою ланкою у розвитку інвестиційних стратегій і кластерів глобальної економіки. Змінився також і інвестиційний проект: він може досягати небачених раніше масштабів, що не обмежуються окремою зоною (країною) і не звужується до рамок звичайного кредитування. Інвестиційний проект стає об'єктом акумуляції міжнародних фінансових інтересів, і їх зв'язуючим центром. Змінилась і стратегія фінансування проектів зі сторони банків. Раніше банки мали опосередкований контроль над проектом, і їх інтерес знаходився у сфері проценту за кредит. Зараз банки через механізми проектного фінансування отримали можливість не тільки вкладати кошти, але й шляхом впливу на склад учасників і зв'язування між ними зобов'язань, контролювати проект до моменту погашення всіх зобов'язань перед ними і навіть впливати на подальшу долю проекту. Фінансові установи стали свого роду інкубаторами проектних циклів, що наглядно проявляється при додержанні ними регіональних стратегій організації кредитів і контролю над розподілом зовнішніх і внутрішніх капіталів.

У той же час, якщо проаналізувати вітчизняний ринок проектного фінансування, то тут спостерігаємо негативні тенденції. На жаль, в останні часи скорочуються обсяги банківського кредитування капітальних інвестицій в Україні. Якщо у 2012 році їх частка становила 17,1%, то у 2016 році – лише 7,1% (рис. 2).

І це за умови зростання загальних обсягів капітальних інвестицій з 20740 млн грн у 2015 році до 23249,5 млн грн. у 2016 році, або на 12,1%.

Основними факторами, які обмежують зацікавленість банків у розширенні практики проектного фінансування є:

- обмежені кредитні ресурси, велика кількість українських банків є надто слабкими і неспроможними акумулювати достатні кредитні ресурси та обслуговувати інвестиційний процес;

- ❖ відсутність державної підтримки інвестиційних процесів. В Україні досі немає цілеспрямованої та упорядкованої підтримки банків з боку органів державної влади в сфері проектного кредитування;

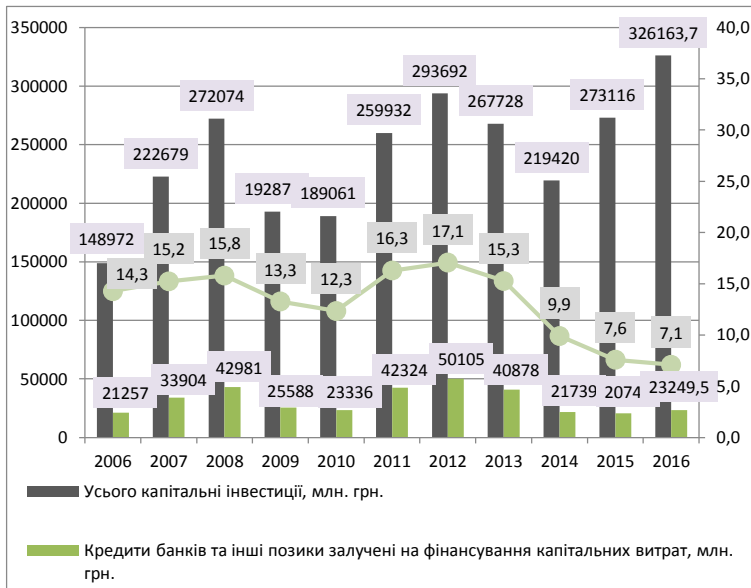

Рис. 2. Динаміка частки кредитів банків та інших позик у загальній структурі джерел фінансування капітальних інвестицій в Україні

Складено за джерелом: [8].

- ❖ високі процентні ставки, які перевищують доходність інвестиційних проектів;
- ❖ відсутність взаєморозуміння між банком і позичальником інвестиційні проекти дають віддачу лише через кілька років, а відсотки за кредитами банків потрібно сплачувати постійно;
- ❖ недостатня кількість платоспроможних позичальників, які здатні не лише справно сплачувати відсотки за кредитами, але й повернути основну суму боргу. Фінансовий стан підприємств не дозволяє кредиторам розглядати більшість із них як належних позичальників;
- ❖ відсутність необхідних технологій і досвіду організації ефективного банківського проектного фінансування;
- ❖ завищена норма обов'язкових резервів і відсутність надійної системи страхування ризиків інвестиційних кредитів;

❖ відсутність ефективної методології оцінки застави позичальника інвестиційного кредиту та ін.

Ми вважаємо, що першим кроком, який варто зробити у напрямку активізації проектного фінансування – це прийняття відповідного законодавчого забезпечення, у якому мають бути чітко визначені такі терміни, як: проектне фінансування (кредитування), проектні контракти, спеціалізована проектна компанія, сек'юритизація проектних активів та ін. Це дасть можливість врегулювати такі важливі аспекти проектного фінансування, як:

- ✓ функції спеціалізованої проектної компанії (SPV) у рамках проектного фінансування;
- ✓ особливості забезпечення майном проекту кредитних зобов'язань;
- ✓ використання майбутнього доходу для погашення зобов'язань перед кредиторами на стадії будівництва;
- ✓ колективна реалізація прав кредиторів;
- ✓ захист грошового потоку проекту та ін.

Фінансування проектів зазвичай здійснюється шляхом залучення значних коштів від кількох кредиторів. Такі кредитори зацікавлені в тому, щоб взаємодіяти з проектною компанією на основі єдиної для всіх кредиторів позиції, щоб неправомірна поведінка окремих кредиторів не ставила проект під загрозу зриву. Крім того, кредитори і проектна компанія зацікавлені в можливості гнучкого розподілу кредитних ризиків між кредиторами з тим, щоб у кредиторів з меншим ризиком була можливість запропонувати SPV фінансування за нижчою ціною.

Відповідно, у законодавстві мають бути передбачені інструменти колективної реалізації прав кредиторів, такі як: 1) угода між кредиторами, включаючи угоду про субординацію вимог; 2) керуючий заставою; 3) довірче управління правами застави.

Зазначені структурні і правові особливості проектного фінансування дозволяють кредиторам отримати надійний захист своїх прав, забезпечити справедливий розподіл ризиків за проектом, між спонсором (особа, яка ініціює проект) і кредиторами за проектом, а спонсорам – залучати дешевше фінансування для проекту (в силу підвищеної захисту прав кредиторів у порівнянні зі звичайним корпоративним фінансуванням).

Ми підтримуємо точку зору вітчизняних науковців [9], які визнають, що з метою поживлення банківського проектного фінансування в Україні варто було б прийняття нарешті рішення

про створення Державного банку розвитку (ДБР). Це сприятиме стимулюванню та підтримці розвитку пріоритетних галузей економіки, реалізації інвестиційних та інноваційних проєктів, залучення довгострокових зовнішніх інвестицій у національну економіку.

При цьому Україна може скористатися досвідом Казахстану. Серед країн колишнього Радянського Союзу це найкращий досвід створення такого банку. *Банку розвитку Казахстану* був створений у 2001 році як державний інститут розвитку, що забезпечує фінансування проєктів в сфері промисловості та інфраструктури [10]. Основними напрямками діяльності БРК є: розвиток виробничої інфраструктури та обробної промисловості, сприяння та залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій в економіку країни. Крім того він виступає одним з найбільших інвестиційних операторів державних програм індустриально-інноваційного розвитку.

БРК надає послуги середньо-і довгострокового кредитування інвестиційних проєктів та експортних операцій, кредитування поточної діяльності, проміжне і мезонінне фінансування, синдикуване фінансування, фінансування лізингових угод, надання гарантій, участь у капіталі, міжбанківське фінансування.

Мінімальна сума фінансування Банком розвитку інвестиційного проєкту встановлюється в розмірі, еквівалентному 7 (семи) мільярдам тенге (587,3 млн грн.). При цьому мінімальна сума фінансування Інвестиційного проєкту, реалізованого в сфері виробництва продуктів харчування і напоїв, встановлюється в розмірі, еквівалентному 3 (трьох) мільярдам тенге (251,7 млн грн.). Фінансування інвестиційного проєкту здійснюється на термін від п'яти до двадцяти років. Розмір власного участі компанії – не менше 20% від суми кошторису інвестиційного проєкту.

За підсумками 2016 року БРК було схвалено до фінансування 19 проєктів на загальну суму позик у 225 млрд тенге. Загальний обсяг фінансування проєктів і програм у 2016 році склав 426 млрд тенге, що є рекордним показником (зростання склало 30% до рівня 2015 року). За звітний період у рамках прямого кредитування Банком розвитку здійснено фінансування 14 інвестиційних проєктів і 10 експортних операцій підприємств несировинних галузей на загальну суму 277,5 млн тенге, що становить 57% у порівнянні з обсягом виданих довгострокових позик за рік БВУ на кредитування підприємств несировинних секторів економіки.

Досвід Казахстану засвідчує, що найуспішнішими були ті з них, які орієнтувалися на кредитування за галузевим принципом, вибираючи при цьому передові технологічні проекти. Важливою також була наявність чіткого бізнес-плану, що доводить життєдіяльність прокредитованої галузі на роки вперед.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Важливим напрямом активізації ролі банків в інвестиційній діяльності суб'єктів господарювання є розвиток проектного фінансування. Це банківський продукт, який передбачає фінансування інвестиційних проектів, при якому банк здебільшого бере до уваги майбутній грошовий потік, що генеруватиметься безпосередньо проектом, як джерело погашення кредитної заборгованості.

Головним принципом участі банку у проектному фінансуванні проекту виступає його впевненість у реальності генерування потоків готівки, які забезпечують покриття боргу та відсотків за ним. Погіршення кон'юнктури світових фінансових ринків разом із нинішнім ускладненням умов економічної діяльності в Україні призвело до негативних наслідків, як на глобальному, так і на вітчизняному ринку банківського проектного фінансування.

На основі проведених досліджень виявлено негативні тенденції у фінансуванні (кредитуванні) інвестиційних проектів. Причинами цього є недосконалість законодавства, високі процентні ставки за кредитами, високі вимоги до забезпечення інвестиційних кредитів, відсутність державного стимулювання банківського інвестиційного кредитування тощо. Крім того, низький кредитний потенціал вітчизняних банків звужує їхні можливості у задоволенні інвестиційних потреб суб'єктів господарювання.

З метою активізації ринку банківського проектного фінансування в Україні необхідно розробити низку нормативно-правових актів для ефективного функціонування спеціалізованих проектних компаній. Корисним для України буде використання передового зарубіжного досвіду у створенні Державного банку розвитку.

У подальших дослідженнях варто було б звернути увагу на дослідженні напрямів активізації використання інструментів банківського проектного фінансування, зокрема управління банківськими ризиками в схемах проектного фінансування.

Бібліографічний список

1. Проджект файненсинг. Технологии финансирования инвестиционных проектов [Текст] : практикум / А. Э. Баринов. – М. : Ось-89, 2007. – 432 с.
2. Бочаров В.В. Финансовый инжиниринг / Бочаров В.В. – СПб. : Питер, 2004. – 400 с.
3. Esty B.C. Modern Project Finance: A Casebook / John Wiley & Sons, 2004. – P. 25.
4. Йескомб Э.Р. Принципы проектного финансирования / Э.Р. Йескомб; пер. с англ. И.В. Васильевской / Под общ. ред. Д.А. Рябых. – М.: Вершина, 2008. – С. 98–100.
5. Лебедев П. Проектное финансирование: Факторы успеха // Консультант. – 2005. – №11 / [Электронный ресурс] // Режим доступа до матеріалів: www.iteam.ru/publications/project/section_36/article_2419
6. Катасонов В.Ю. Проектне фінансування / В.Ю. Катасонов, Д.С. Морозов. – М.: АНКІ, 2000. – 272 с.
7. Thomson Reuters. Project Finance Review. Full Year 2012 [Electronic resource]. – Available from: <https://www.thomsonreuters.com>
8. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Доступно з: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Корнєєв В.В. Банки розвитку і перспективи відновлення кредитування економіки / В. В. Корнєєв, А.В. Нікітін // Фінанси, облік і аудит. 2016. Випуск 1 (27) – С. 47-63.
10. Офіційний веб-сайт Банку розвитку Казахстану [Електронний ресурс]. – Доступно з: <http://www.kdb.kz>.

References

1. Barynov, A. E. Prodzhekt fajnensynh. Tekhnolohyy fynansyrovaniya ynvestytsyonnykh proektov : praktykum [Project financing. Technology of financing the investment projects], Os'-89, Moskva (2007). – 432 p. [In Russian]
2. Bocharov, V.V. Fynansovyj ynzhynerynh [Financial engineering], Pyter, SPb. (2004). – 400 p. [In Russian]
3. Esty, B.C. (2004), Modern Project Finance: A Casebook / John Wiley & Sons, p.25 [In English]
4. Yeskomb, E. R. Printsipi proektnogo finansirovaniya [Principles of project financing], Vershina, Moskva (2008). – P. 98–100 [In Russian]
5. Lebedev P. Proektnoe finansirovanie: Faktory uspeha [Project financing: Factors of success] // Konsul'tant, no.11, (2005) [Electronic resource] – Availzble at: www.iteam.ru/publications/project/section_36/article_2419 [In Russian]

6. Katasonov V. Ju. Proektne finansuvannja [Project financing], ANKI, Moskva (2000). – 272 p. [In Russian]

7. Thomson Reuters. Project Finance Review. Full Year 2012 [Electronic resource]. – Available at: <https://www.thomsonreuters.com> [In English]

8. Ofitsiynyy veb-sayt Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy [Elektronnyy resurs]. [The official website of the State Statistics Committee of Ukraine [electronic resource]. – Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> [In Ukrainian]

9. Korniyev V. V. Banky rozvytku i perspektyvy vidnovlennya kredyтуvannya ekonomiky / V. V. Korniyev, A. V. Nikitin [Development banks and prospects for the resumption of lending economy] // Finansy, oblik i audyt. 2016. Vypusk 1 (27) – S. 47-63 [In Ukrainian]

10. Ofitsiynyy veb-sayt Banku rozvytku Kazakhstanu [Electronic resource]. [Official Site of Development Bank of Kazakhstan] – Available at: <http://www.kdb.kz> [In Russian]

Стаття надійшла до редакції 10 червня 2017 р.

UDC 336.645.1

Tetyana Mayorova,

Doctor of Sciences (Economics), Professor,
Head of the Investment Activity Department
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
(54/1, Peremohy Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)
E-mail: mayorova_kneu@ukr.net

Olena Shuplat,

Candidate of Sciences (Economics),
Senior Lecturer at the Investment Activity Department
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
(54/1, Peremohy Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)
E-mail: ldovbenko@ukr.net

Banking project financing: global market and challenges for Ukraine

Abstract

Research objective. The article improved the essence of banking project financing, investigated the global tendencies and foreign experience, and offered the ways of development of banking project financing in Ukraine.

Methodology. The study used the combination of scientific methods of cognition. The methods of scientific abstraction and dialectical logic ensured revealing the essence and features of banking project financing. The functional method provided the studying of the banks role in the project financing. Statistical and graphical methods supported analysis, comparison and visual presentation of statistic data in order to study the current trends of global and national markets of banking project financing.

Findings. The study reviewed the content and stages of the project financing process in a bank. The authors analysed the global project financing market and the role of banks in this market. The study revealed the problems of applying the project financing instruments in the banking practice such as investment lending. The study offers the ways of development the banking project financing in Ukraine.

Value added. The main directions for increasing the banking activity effectiveness in the project financing market in Ukraine are determined. The study justifies the improvement of legislation on project financing development in terms of establishing the specialized project companies. The authors summarised foreign experience in establishing and operating of the State development bank (Development Bank of Kazakhstan is taken as an example) in Ukraine.

Key words: project financing, banking project financing, investment project, investment credit, development banks.

УДК 336.767.2

Майстер Анна Володимирівна,
асистент кафедри фінансові ринки
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
(03680, Україна, Київ, проспект Перемоги, 54/1)
E-mail: anya_maister@ukr.net

ПЕРВИННЕ ПУБЛІЧНЕ РОЗМІЩЕННЯ АКЦІЙ (ІРО) ЯК МЕТОД ПРИВАТИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Анотація.

Мета дослідження. Метою дослідження є вивчення досвіду окремих зарубіжних країн щодо здійснення приватизації підприємств державного сектору економіки методом IPO та визначення перспектив його адаптації в Україні.

Методологія. Для досягнення мети дослідження було розглянуто теоретичні підходи до визначення поняття «первинне публічне розміщення акцій», проаналізовано основні параметри приватизації підприємств державного сектору економіки шляхом IPO на прикладі окремих країн. Для вирішення поставлених завдань у статті автором використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, а саме: системний, узагальнення, абстрактно-логічний та емпіричні методи.

Отримані результати. У результаті дослідження запропоновано авторське визначення поняття «первинне публічне розміщення акцій» в контексті методу приватизації, визначено основні переваги даного методу приватизації та обґрунтовано доцільність його використання в приватизаційних процесах України. У статті окреслено коло головних проблем, які переешкоджують здійсненню приватизації підприємств державного сектору економіки України шляхом проведення IPO як на міжнародному, так і на вітчизняному фондових ринках.

Цінність дослідження. За результатами дослідження сформовано комплекс заходів, впровадження яких сприятиме використанню IPO в